

Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo

Wyróżniającą ocenę jakości kształcenia na kierunku „informacja naukowa i bibliotekoznawstwo” otrzymał Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego.

Wyróżniającą ocenę jakości kształcenia na kierunku „informacja naukowa i bibliotekoznawstwo” prowadzonym na **Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego**, na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich uzasadnia: stan liczbowy kadry i realne możliwości jej dalszego rozwoju wskazujące, że kierunek „informacja naukowa i bibliotekoznawstwo” w Uniwersytecie Wrocławskim jest pod tym względem najsilniejszym ośrodkiem naukowym w Polsce, znacznie wyprzedzającym wszystkie pozostałe. W Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa zatrudnionych jest 24 nauczycieli akademickich, w tym: 2 profesorów tytularnych (bibliologów), 6 doktorów habilitowanych (w tym 4 bibliologów) i 16 doktorów (w tym 15 bibliologów). W czasie wizytacji jedna osoba miała już wyznaczony termin kolokwium habilitacyjnego z bibliologii.

Profesorowie i doktorzy habilitowani należą do grona wybitnych badaczy księgoznawstwa i bibliotekoznawstwa, których dorobek jest wysoko ceniony nie tylko w Polsce, ale również za granicą. Także w gronie nauczycieli akademickich ze stopniem doktora zdecydowaną większość stanowią specjaliści bibliologii.

Bardzo wysoko należy ocenić strukturę zatrudnienia pracowników naukowo-dydaktycznych i rytm awansów naukowych. Warto też podkreślić, że w Instytucie 19 osób przygotowuje obecnie rozprawy doktorskie pod opieką samodzielnych pracowników naukowych. Należy również dodać, że od 1987 do 2005 roku Instytut był jedynym w Polsce, posiadającym uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie bibliologii. W sumie zespół nauczycieli akademickich zasługuje na bardzo wysoką ocenę. Jego kompetencje naukowe i zaangażowanie dydaktyczne gwarantują wysoką jakość prowadzonych studiów, a realizowana polityka kadrowa zapewnia systematyczny rozwój zespołu i jego ciągłość pokoleniową.

Wśród osiągnięć naukowych pracowników Instytutu w latach 2001-2006 wymienić należy wyniki badań z zakresu historii kultury książki (w wymiarze międzynarodowym, ogólnopolskim i regionalnym), w tym m. in.: na Śląsku, badania nad dziejami bibliotek polskich w okresie II wojny światowej, sztuki książki, dokumentów życia społecznego i druków ulotnych, biblio- i webometrii, teorii bibliologii, dziejów książki dla dzieci i młodzieży prezentowane na konferencjach i sympozjach oraz publikowane w postaci wydawnictw książkowych, na łamach czasopism i w wydawnictwach zbiorowych, często o charakterze interdyscyplinarnym, zarówno w kraju, jak i za granicą.

Do 2002 r. zespół badaczy Instytutu prowadził niezwykle ważny dla polskiej bibliologii resortowy projekt badawczy „Nowy EWoK: transformacje systemu książki w świecie współczesnym”.

Znaczną aktywność badawczą kadry naukowej Instytutu potwierdza udział w wielu konferencjach naukowych (w okresie od 2001 do połowy 2006 r. łącznie w 53 konferencjach, w tym 28 międzynarodowych) oraz bogaty dorobek publikacyjny (łącznie 351 prac).

Instytut podjął zaniechane już wydawanie roczników ważnego ogólnopolskiego rocznika „*Studia o Książce*” (17 tomów). Nadal jest też gwarantem wysokiego poziomu naukowego oraz utrzymania ciągłości ogólnopolskiego organu „*Roczniki Biblioteczne*” (w latach 2001-2005 ukazały się roczniki XLV-XLIX - czasopismo zaliczane do kategorii A w ocenie parametrycznej). Do kolegium redakcyjnego ogólnopolskich organów „Przegląd Biblioteczny” oraz „Zagadnienia Informacji Naukowej” należą prof. UW. M. Skalska-Zlat

oraz prof. UW. J. Sadowska. Prof. K. Migoń oraz prof. UW. J. Sadowska są też członkami komitetu redakcyjnego wydawanej przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich szczególnie cenionej serii „Nauka – Praktyka – Dydaktyka”.

W latach 2002–2006 zorganizowano 5 konferencji naukowych: Typografia komputerowa – prepress – perspektywy i zagrożenia (Łądek Zdrój 2002), Typografia komputerowa a środki masowej komunikacji (Łądek Zdrój 2003), Biblioterapia w bibliotekach. Zakres, formy, metody (Wrocław 2003), Druki ulotne i okolicznościowe: wartości i funkcje (Wojnowice 2004), Dokument – książka – biblioteka jako przedmiot ocen i wartościowania (Wrocław 2006). Skupiły one licznych prelegentów z terenu Polski, a dwie także z zagranicy.

Kadra naukowa od lat zajmuje się oceną dorobku osób ubiegających się o stopnie doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych z zakresu bibliologii. Czworo profesorów recenzowało 10 przewodów habilitacyjnych. Łącznie w latach 2002–2006 przeprowadzono 12 przewodów habilitacyjnych oraz 14 doktorskich. Zrecenzowano 20 rozpraw doktorskich, w tym 1 ze Słowacji oraz 8 z innych polskich uczelni. Prof. K. Migoń od 16 lat jest członkiem Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów.

Aktywność pracowników Instytutu widoczna jest w wielu zespołach, komisjach i radach naukowych, w tym w Radzie Naukowej Biblioteki Narodowej, Radzie Naukowej Biblioteki Kórnickiej PAN oraz Rady Programowej Książnicy Cieszyńskiej, Radzie Naukowej Zakładu Narodowego im. Ossolińskich oraz Radzie Naukowej bazy cytowań, Polska Literatura Humanistyczna ARTON w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego, prowadzonej przez konsorcjum kilku uczelni. Ponadto pracownicy są członkami: Komisji Naukoznawstwa PAN, Komisji Historii Książki i Bibliotek Komitetu Nauk Historycznych PAN, Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego, Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego, Polskiego Towarzystwa Informacji Naukowej, Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Zarządu Dolnośląskiego Ośrodka Osób Twórczych.

Instytut prowadzi studia stacjonarne i niestacjonarne. Do roku akademickiego 2005/06 były to jednolite magisterskie studia pięcioletnie, a od tego roku są to studia dwustopniowe. Bardzo wysoko należy ocenić prowadzone studia od strony merytorycznej. W sposób konsekwentny Instytut dostosowuje swój program nauczania do wymagań nowoczesnych standardów i współczesnego funkcjonowania książki i biblioteki w społeczeństwie, zachowując równocześnie od dawna kształtowany model humanistycznych studiów bibliologicznych. Programy studiów obejmują w pełni przedmioty przewidziane standardami.

Warto podkreślić ścisłą korelację pomiędzy ofertą programową, a profilem badań naukowych prowadzonych w Instytucie. Wyraźny akcent położony na studia nad teorią i metodologią nauki o książce oraz dziejami książki i nauki, a także na problematykę sztuki książki i nowoczesnych badań bibliograficznych nadaje programowi studiów charakter szczególny i wyróżniający w skali kraju. Studenci już od II roku wybierają przedmioty opcyjnie, bądź to z oferty Instytutu bądź Wydziału. W Instytucie co roku otwierane są trzy różne specjalizacje (w roku 2006/2007: edytorstwo, prasa w systemie informacji, biblioteki cyfrowe). Studenci III roku obierając specjalizacje znacznie różnicują swój proces studiowania. Na III roku - zgodnie ze swoimi zainteresowaniami naukowymi - wybierają tematykę i prowadzącego seminarium, a na IV - temat pracy magisterskiej. Studenci – zwłaszcza innych kierunków, bądź ci którzy przenieśli się z innych uczelni – mogą studiować według indywidualnego toku studiów.

W roku 2004 Instytut włączył się do prac międzynarodowego konsorcjum uniwersytetów (Université Paul Valéry Montpellier III, Universidade de Coimbra, Universidad Carlos III de Madrid), przygotowano wspólny plan nauczania studiów II stopnia realizowany w europejskim programie ERASMUS MUNDUS. Pracownicy Instytutu zgłosili

ofertę prowadzenia wykładów w języku francuskim i angielskim w zakresie następujących grup przedmiotów: *Représentation et récupération de l'information*; *Unites de saviors et d'information*. W tej grupie prowadzone są następujące wykłady: Biblioteki naukowe /jęz. ang.; Przechowywanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego /fr.; ang./; Przygotowanie tradycyjne i numeryczne edycji /ang./; Informacja faktograficzna w biznesie i ekonomii /fr./; Informacja faktograficzna /fr./; Korpusy tekstów jako zasoby informacji /fr., ang./.

Instytut zgłosił również do oferty ogólnouniwersyteckiej wykłady w języku angielskim (m.in.: School Libraries in the European Union Countries, School Library Media Center (SLMC) in Modern Education, Mind, Media and Technology as the Elements of Human Civilization).

Studenci kierowani są na praktyki studenckie do wszystkich renomowanych bibliotek wrocławskich, a poza Wrocławiem do: Biblioteki PAN w Kórniku, Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, Biblioteki Collegium Polonicum w Słubicach, Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Opolu, Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki AGH w Krakowie, Biblioteki Głównej Politechniki w Gdańsku, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lublinie oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu. Bardzo ważne i wymagające znacznego wysiłku organizacyjnego praktyki po IV roku odbywają się w oficynach wydawniczych uczelni Wrocławia, Wrocławskim Wydawnictwie Oświatowym ATUT, Domu Książki S.A oraz w Wydawnictwie Continuo we Wrocławiu, Wydawnictwie Mandragora w Warszawie i innych.

Tematy prac magisterskich mieszczące się w obszarze nauki o książce oraz bibliotece i informacji reprezentują szerokie obszary tematyczne. W ocenianych pracach wyraźnie widoczne jest powiązanie tematów prac magisterskich z badawczymi zainteresowaniami promotorów, a także zachowanie równowagi pomiędzy tematami o charakterze historycznym i tematami dotyczącymi współczesnych problemów dyscypliny. Wiele spośród tych prac stanowi rezultat oryginalnych studiów wymagających od studenta dużego zaangażowania i sprawności metodologicznej.

W roku 2005 Nagrodę Młodych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich otrzymała – Agata Sieńczyk za pracę magisterską pt. *Stowarzyszenia nauczycieli bibliotekarzy szkolnych w kraju i za granicą*, natomiast w 2002 r. Dorota Chmielarz została wyróżniona za pracę magisterską pt. *Działalność Pracowni Konserwacji Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu w zakresie ochrony zbiorów specjalnych*.

Od 1960 r. działa Koło Naukowe Bibliotekoznawców. Formy jego działalności są zróżnicowane, składa się na nie organizacja i udział w wyjazdach do znaczących bibliotek w kraju i za granicą, udział w konferencjach, w badaniach naukowych oraz organizacja spotkań z pracownikami naukowymi i znanymi postaciami ze środowiska artystycznego Wrocławia, a także działalność wydawnicza. Zainteresowania Koła skupiają się szczególnie na edytorstwie i problematyce czytelnictwa. W ramach działań na polu edytorstwa Koło współpracuje z wydawcami podczas Wrocławskich Promocji Dobrych Książek, wydaje własne czasopismo oraz przygotowuje skład i łamanie międzyuczelnianego czasopisma studenckiego *Żak*. Członkowie Koła przeprowadzili badania ankietowe dotyczące czytelnictwa dzieci, zorganizowali konferencję naukową na temat *Bibliotekarz wobec nowoczesnego użytkownika. Informacja, kultura, edukacja* (2006), prowadzili zajęcia biblioterapeutyczne w świetlicy środowiskowej, współpracują z Oddziałem Psychiatrii Dziecięcej we Wrocławiu przy katalogowaniu księgozbioru i prowadzeniu zajęć czytelnictwowych.

Dużym osiągnięciem Koła, dostrzeżonym w ogólnokrajowym środowisku bibliotekoznawców i specjalistów informacji, było przygotowanie jednego z numerów ogólnopolskiego bibliotekarskiego czasopisma elektronicznego „EBIB” (maj 2006) oraz publikacja kilku artykułów w książce zbiorowej, opracowanej przez Instytut pt. *Oblicza*

kultury książki i w kolejnym tomie zeszytów naukowych uczelni „Bibliotekoznawstwo”. W sumie w ostatnich 5 latach ukazało się 20 rozpraw, artykułów i innych prac autorstwa studentów Instytutu, a praca magisterska Marka Stepowicza zdobyła I miejsce w Konkursie Młodych organizowanym przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i została opublikowana przez Wydawnictwo SBOP (*Cechy formalne czasopism internetowych w odniesieniu do analogicznych publikacji drukowanych*. Warszawa, 2000).

Instytut ma do dyspozycji budynek o łącznej powierzchni ok. 900 m², racjonalnie wykorzystanej na wszystkie podstawowe potrzeby dydaktyczne, pracownicze i administracyjne.

Instytut posiada, zasługującą na wyróżnienie, wewnętrzną sieć komputerową, w której znajdują się również autonomiczne serwery poczty i WWW. Są to jednostki nowoczesne, wieloprocessorowe o dużej wydajności. Serwer pocztowy obsługuje skrzynki mailowe pracowników Instytutu a także służy jako serwer backupowy dla wszelkich danych badawczych. Serwer WWW obsługuje witrynę Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa oraz aplikacje Web, które wspomagają pracę badawczą lub służą współdzieleniu informacji gromadzonych w wyniku prowadzonych badań. W serwerowni znajdują się także komputery typu Workstation i serwer Itanium 64-bitowy, pozwalający między innymi na szybką analizę rozbudowanych baz danych. W Instytucie znajdują się także zainstalowane programy specjalistyczne dla branży biblioteczej jak oprogramowanie MOL, SOWA, MAK oraz aplikacje wspomagające przeszukiwanie informacji o zbiorach.

Instytut ma własną bibliotekę o łącznej powierzchni 127 m². Biblioteka posiada bogate zbiory i jest jedną z lepiej zaopatrzonych w książki, czasopisma i inne materiały bibliotek Uniwersytetu Wrocławskiego. Jej zbiory liczą ponad 17,5 tys. książek i 325 tytułów periodyków oraz ponad 3 tys. rękopisów. Na bieżąco prenumerowanych jest 68 czasopism, w tym 16 zagranicznych. W kolekcji biblioteki znajdują się najpoczytniejsze i najbardziej potrzebne w procesie dydaktycznym czasopisma, bibliografie, słowniki, encyklopedie i inne informatory oraz zbiór podręczników i skryptów udostępniany w czytelnii. Biblioteka posiada katalogi kartkowe: alfabetyczny druków zwartych, obejmujący całość zbiorów, alfabetyczny czasopism oraz rzeczowy (działowy), alfabetyczny prac magisterskich i doktorskich wykonanych w Instytucie, a także katalog wyodrębnionego zbioru Jana Kuglina z Bogumina. Zbiory biblioteki zarejestrowane są w dostępnym przez Internet katalogu OPAC systemu bibliotecznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Ponadto na bieżąco uzupełniany jest i przekazywany do bazy w Bibliotece Głównej wykaz publikacji pracowników Instytutu. Oprócz tego pracownicy biblioteki opublikowali drukiem wykazy prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych (trzy edycje).

Studenci mogą też korzystać ze zbiorów innych bibliotek naukowych Wrocławia, zwłaszcza Biblioteki Uniwersyteckiej (w której odbywają się zajęcia pogładowe), Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. T. Mikulskiego. Biblioteka Uniwersytecka posiada szczególnie bogate zbiory specjalne, przechowywane w oddziałach: Rękopisów, Starych Druków, Zbiorów Graficznych, Zbiorów Kartograficznych oraz ważną z punktu widzenia zainteresowań badawczych Instytutu kolekcję Gabinetu Śląsko-Łużyckiego.

Pracownicy Instytutu uczestniczą w programie wymiany kadry z Uniwersytetem Lwowskim i Uniwersytetem Pedagogicznym w Wilnie (w ostatnich czterech latach czworo pracowników Instytutu skorzystało z dwutygodniowych pobytów naukowo-badawczych). Prowadzona jest też wymiana pracowników naukowych z Instytutem Informacji Naukowej Uniwersytetu Wileńskiego (udział w konferencjach naukowych i gościnnych wykładach).

W ramach programu Sokrates-Erasmus Instytut od 2002 r. prowadzi wymianę studentów z czterema uczelniami: Univerzita Karlova v Praze, Klaipedos Universitetas, Universite Paul Valery - Montpellier III, Universidade de Coimbra. W ramach tej wymiany

z możliwości studiów za granicą dotąd skorzystało 5 studentek Instytutu (3 studiowały w Pradze, 2 w Coimbrze); ze studiów w IINiB UWr. skorzystało natomiast dwoje studentów z Czech i z Litwy.

Kadrę Instytutu łączą kontakty zagraniczne z wieloma zagranicznymi towarzystwami. Prof. K. Migoń został z wyboru członkiem Association Internationale de Bibliologie (Paryż), Internationale Gutenberg Gesellschaft (Meinz), Leibnitz Societät (Berlin), Komisji Bibliologicznej Międzynarodowego Towarzystwa Słowistów. Jest członkiem komitetu redakcyjnego litewskich czasopism księgo- i bibliotekoznawczych „Knygotyra” oraz „Bibliotekininkyste”, członkiem redakcji niemieckiej serii „Buchwissenschaftliche Beiträge aus dem Deutschen Bucharchiv” (Monachium). Uczestniczy w międzynarodowym projekcie badawczym *Książka szwajcarska w Europie Środkowej w XVI-XVIII w.* (temat podjęty za sprawą Instytutu Historii Słowackiej Akademii Nauk, Słowackiego Towarzystwa Historycznego, Fundacji Pro Helvetia, Ambasady Szwajcarii w Słowacji).

Ostatnio pracownicy Instytutu brali udział w międzynarodowych konferencjach *Book Science in Lithuania and other Baltic states from 1918 till the second World War* (2006), *Schweizerisches Buch im mitteleuropäischen Raum*” (2006, konferencja na Słowacji). Na zamówienie prof. Klausu Garbera z Universität Osnabrück troje pracowników uczestniczyło w międzynarodowym przedsięwzięciu edytorskim pt. *Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit* (Tübingen 2005).

Kształcenie prowadzone przez Instytut zostało dwukrotnie pozytywnie ocenione przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną, ostatni raz w czerwcu 2007 r.